

NA DE SCHEIDING WERD PETRA VAN DEN HOECK (48) JARENLANG GEMEDEN DOOR HAAR ZON

Ouderverstoting

Als je kind je niet meer wil zien...

Wat is er aan de hand wanneer een kind na een scheiding en om weinig valabele redenen een van de ouders niet meer wil zien? 'Veel kans dat het gaat om een geval van ouderverstoting. Een fenomeen dat hier amper wordt erkend, laat staan aangepakt', zegt Petra Van Den Hoeck, een ervaringsdeskundige. 'Met vzw Huis van Hereniging willen we daar iets aan doen.'

De echtscheidingsgraad in ons land is hoog. Twee jaar geleden huwden er 22.645 koppels, maar in datzelfde jaar werden er ook 11.567 echtscheidingen genoteerd. Veel van die breuken ontwaarden bovendien in een vechtscheiding en het is dikwijls in zo'n context dat er sprake is van ouderverstoting. In het Engels heeft men het over Parental Alienation Syndrome. Een vermoedelijk geval van ouderverstoting haalde recent nog de nationale pers. Een dertienjarig meisje uit Veurne werd geplaatst omdat ze niet bij haar vader op bezoek wilde gaan. Dat gebeurde na vier jaar aanslepende juridische strijd tussen de vader en de moeder, die uit elkaar gingen toen het meisje negen was. Na de scheiding weigerde het kind haar vader nog te zien. Volgens de papa omdat ze daartoe werd aangezet door de moeder, volgens de mama uit eigen keuze. Ook begeleide ontmoetingen in een neutrale ruimte leverden niets op. Petra Van Den Hoeck (48), medeoprichtster van Huis van Hereniging, een vzw die kinderen en verstoten ouders wil herenigen, kent dit dossier niet. Dus ze wil

niet zeggen of dit nu echt een geval van pure ouderverstoting is. 'Maar het vertoont er alle tekenen van', zegt ze. Petra kan het weten, want ze maakte zelf een moeilijke echtscheiding door en met haar enige zoon liep het bijna compleet mis. 'Enkele jaren na de scheiding verbrak hij alle contact', zegt ze. 'Pas later hebben we elkaar teruggevonden.'

Hoe kwam dat?
PETRA VAN DEN HOECK: Eerst en vooral wil ik duidelijk stellen dat ik mijn ex-man niet wil demoniseren. Wat is gebeurd, is gebeurd. Ik wil wel getuigen over wat er tussen mijn zoon en mij is voorgevallen. Juist omdat het een schoolvoorbeeld van ouderverstoting is en bovendien een van de weinige gevallen waarin het kind haar vader nog te zien. Volgens de papa omdat ze daartoe werd aangezet door de moeder, volgens de mama uit eigen keuze. Ook begeleide ontmoetingen in een neutrale ruimte leverden niets op. Petra Van Den Hoeck (48), medeoprichtster van Huis van Hereniging, een vzw die kinderen en verstoten ouders wil herenigen, kent dit dossier niet. Dus ze wil

zijn bijzijn openlijk gezegd dat ik enkel op geld en ander fraais uit was. Mijn zoon reageerde verrassend verstandig voor zijn leeftijd. 'Ik luister en kijk wat ervan waar is', zei hij. 'En als dat niet zo blijkt, leg ik het naast me neer.' Maar was het zaadje van de twijfel toen al geplant? Ouderverstoting is immers een stelselmatig proces. In het geval van mijn zoon startte het rond zijn veertiende, toen hij begon te puberen. We hadden een banale discussie over een huiselijke opdracht die hij niet naar behoren had uitgevoerd. Dat ontwaardde in een ruzie waarna hij linea recta naar zijn vader ging. Mijn ex belde me daarna op met de mededeling dat mijn zoon niet wilde terugkeren en me niet meer wilde zien. 'Omdat je te bazig bent en er met jou niet te praten valt'. Ik was verbolgen, temeer omdat het niet de eerste keer was dat mijn ex mijn ouderlijke gezag ondermijnde. Bovendien had hij, zonder dat ik het wist, de telefoon op speaker gezet, zodat mijn zoon het gesprek kon volgen. Enfin, ik was opeens de slechte met wie niet meer te praten viel. We hebben elkaar daarna drie maanden niet gezien.

Voldoende tijd om te bekoelen, neen?
Via het Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) werd er nog een begeleid bezoek geregeld in een zogenaamde 'neutrale omgeving', maar dat haalde niets uit. De begeleidende sociaal assistente

schatte me duidelijk niet hoog in en ik kreeg niet eens de kans om iets te zeggen. Ik mocht alleen aanhoren hoe mijn zoon me overstelpde met zinloze verwijten. Hetzelfde scenario voltrok zich tijdens een ontmoeting die geregeld was door de leerlingenbegeleider van zijn school. Een gesprek waarop hij door zijn vader, tegen alle afspraken in, niet was voorbereid. De twee voornaamste symptomen van ouderverstoting waren aanwezig. Ten eerste werd ik compleet verstoten. Er was aan mij niets goeds meer. Ik deugde voor geen centimeter. Terwijl we de ochtend voor zijn vertrek nog uitgebreid hadden geknuffeld. Ten tweede werden er argumenten aangehaald die onzin waren. Dat is een cruciaal gegeven. Ik deugde niet want 'er viel met mij niet te spreken'. Waar sloeg dat op? Andere kinderen ergeren zich zo plots aan de eetgewoontes van hun ouders of aan het feit dat ze naar de kapper moeten. Soms worden er zelfs ernstige beschuldigingen geuit, zoals incest, waar compleet niets van aan is. Maar er zijn nog meer kenmerken die op ouderverstoting wijzen. In totaal een zestal, waaronder ook het overnemen van taalgebruik van derden of volwassenen. Daaruit blijkt dat de kinderen ofwel instructies hebben gekregen, ofwel zelf op zoek zijn gegaan naar dingen om de geviseerde ouder 'te straffen'. Of ze worden door de andere ouder ingezet als 'spion', om

negatieve elementen te verzamelen die tegen de verstoten ouder kunnen worden gebruikt.

Waarom doet een kind dat?
Uit mentaal overlevingsinstinct. Het kind komt in een loyaliteitsconflict terecht en wordt emotioneel heen en weer geslingerd. Vanuit een natuurlijk beschermingsmechanisme zal het de band doorknippen met een van de ouders. Een andere dynamiek die een rol kan spelen, is de reparatiezucht van kinderen. Ze zullen geneigd zijn om partij te kiezen voor de ouder die ze het meest zien lijden. Die het meest gekwetst, het zwakst is, of dat alleszins laat blijken. Die willen ze repareren en beschermen. Typisch gedrag is het minimaliseren van de band met de andere ouder. Wanneer ze bij de 'zwakkere' ex-partner komen, zullen ze zwijgen over de leuke tijd bij mama of papa. Of het alleszins sterk minimaliseren. Meer zelfs, ze zullen negatieve elementen meer in de verf zetten, om de 'zwakkere' partner duidelijk te maken dat hij zich niet bedreigd moet voelen. Dat gedrag kan worden versterkt met opmerkingen als 'Zie je nou wel dat het daar niet zo fantastisch is.' Dit resulteert in een sneeuwbal-effect en op den duur rest er van de ene ouder niets positiefs meer.

Dergelijke kinderen hebben vaak ook *reïnificatielust*. Ze zien hun ouders als een geheel en willen dat ze samen blijven. Maar tijdens zo'n echtscheiding en al helemaal wanneer de procedure loopt, spreken de ex-partners doorgaans niet meer, of enkel via advocaten. Om dat contact toch weer op gang te helpen, stoken kinderen ruzie. Als er communicatie is – ook al is het dan ruzie – komt het misschien nog goed tussen papa

Je wordt als verstoten ouder verondersteld alles te pikken en vooral je mond te houden

en mama, denken ze onbewust.

Hoe is het met jouw zoon verlopen?
De zeldzame keren dat hij op de stoep stond, was het om geld te vragen. Hij was dan duidelijk gestuurd door zijn vader, maar ik weigerde met hem over centen te praten. Ik stond op mijn autoriteit als moeder, iets waar ik nooit afstand heb van gedaan. Ik las veel over ouderverstoting en begreep al snel dat de klassieke therapieën zoals ze onder meer in de Vlaamse CAW's worden toegepast, geen oplossing brengen. Integendeel, ze maken de tegenstellingen

schärper. Ondertussen probeerde mijn ex-man de bezoeksregeling te veranderen en vervolgens zelfs het hoederecht op te eisen. Iets waartegen ik mij altijd ben blijven verzetten. De procedure liep nog toen mijn zoon achttien werd, dus daar werd nooit een uitspraak over gedaan. Maar ondertussen werden mijn rechten als moeder dan toch maar danig met de voeten getreden. Het werd nog bitsiger toen ik via zijn vader vernam

dat mijn zoon naar een internaat wilde. Ik moest meteen mijn toestemming geven, anders zou er geen plaats meer zijn, luidde het. Ik liet me niet onder druk zetten, contacteerde die school en vernam dat ik alle tijd kon nemen om over de situatie na te denken. Dat deed ik ook. Iedereen raadde me aan om mijn zegen te geven. Mijn zoon zou in een nieuwe omgeving terecht komen en misschien ook een ander inzicht krijgen in de situatie met zijn moeder. Toen ik mijn akkoord gaf, wilde hij opeens niet meer. Nog iets typisch voor

ouderverstoting. Wat je ook doet, het is altijd verkeerd. Ik heb van meet af aan beslist om mijn zoon niet op de nek te zitten en hem ruimte te laten. Maar in de discussie rond het hoederecht werd mij dat dan weer verweten. Ik was opeens een 'ongeïnteresseerde moeder'. En als ik mijn zoon bestookte had met mails en sms'jes, zouden ze me wellicht van stalken beticht hebben. De verstoten ouder is dus altijd de kop van jut. En al wat ze doen, wordt tegen hen gebruikt. Ik geef mensen in die situatie altijd de raad te doen wat hun hart hen ingeeft.

In elk geval kwam er geen oplossing.
Ik heb mijn zoon enkele jaren niet meer gezien. Enkel toen hij zeventien werd en er door de rechtbank een bemiddeling werd voorgesteld. Ik ben erop ingegaan, al wist ik dat die klassieke benadering niets zou oplossen. En dat deed het ook niet. Ik kreeg dezelfde emmer bagger over mij heen, zonder valabele argumenten. In een tweede sessie heb ik hem dan eens gezegd wat ik van de situatie dacht en dat werd me door de bemiddelaar zeer kwalijk genomen. Je wordt als verstoten ouder verondersteld alles te pikken en vooral je mond te houden. Terwijl ik hem enkel duidelijk heb gemaakt hoe diep hij me had gekwetst en hoeveel mensen er onder de situatie leden. Niet enkel ik, ook zijn stiefvader en mijn kant van de familie. Ik heb hem echter ook duidelijk gemaakt dat ik altijd zijn mama zou blijven en dat hij altijd welkom was, wat er ook gebeurde. 'Zolang het je eigen keuze is en niet door een rechtbank wordt opgelegd', zei ik. 'Want dan hoeft het voor mij niet.' Het had geen effect. 'Hij heeft zichzelf vastgereden', zei een bevriende therapeut. 'Als hij nu terugkomt, lijdt hij bij zijn vader gezichtsverlies. Dat kan hij niet doen.' Ik heb toch besloten contact te houden, van op afstand. Ik beperkte me tot een mailtje of een sms-bericht naar aanleiding van kerst of zijn verjaardag. Als verstoten ouder moet je ondanks alles duidelijk maken dat je er nog bent en aan hen denkt. Maar koester geen enkele verwachting, hoe moeilijk dat ook is. Je moet immers ook jezelf beschermen. In mijn geval leidde dat enkele jaren later tot een voorzichtige eerste ontmoeting

en vervolgens hebben we elkaar steeds meer gezien. Tot hij op een dag zei: 'Ik wil dat het tussen ons weer wordt zoals vroeger.' Maar dat heeft tijd nodig. Het moet niet enkel emotioneel herstellen, ook het vertrouwen moet worden heropgebouwd. We hebben het niet echt uitgepraat, maar voor mij hoeft dat ook niet.

Het motiveerde je wel om de vzw op te starten.

Omdat ik aan den lijve heb ondervonden dat er in ons land geen enkele degelijke professionele opvang en begeleiding is inzake ouderverstoting. Veel therapeuten en sociaal assistenten weten niet eens af van het bestaan ervan.

Overall sta je als verstoten ouder met je rug tegen de muur en bovendien krijg je ook nog eens af te rekenen met meestal onuitgesproken minachting. Als je kind je niet meer wil zien, zal er immers wel een reden voor zijn, zeker? Dat kan uiteraard. Soms heb-

ben kinderen een terechte reden om een ouder niet meer te willen zien, denk maar aan mishandeling of seksueel misbruik. Ik heb het echter specifiek over ouderverstoting, waarbij er juist sprake is van het ontbreken van valabele argumenten. Het gaat niet enkel om de verstoten ouder, maar ook om de toekomst van het kind. Dergelijke kinderen krijgen later dikwijls problemen, gaande van bindingsangst tot gedragsproblemen die kunnen evolueren tot delinquentie. Ze lopen een groter risico op depressies en grotere gevoeligheid voor verslavingen. Het kan resulteren in problemen met relaties en gezag. Dat laatste heeft vooral te maken met het feit dat zo'n kind niet enkel de ene ouder verstoot, maar tegelijk de andere ouder onder druk zet om te tonen hoeveel beter hij of zij wel niet is. Dus wordt er aan het kind al te gemakkelijk toegegeven en grijpt het in die verziekte ouderrelatie de macht. Later zal dat kind niet meer geneigd of bereid zijn om die macht nog uit handen te geven.

Hoe werkt de vzw?

Wij werken met een aanpak die we in Canada zijn gaan halen. Het 'Family Reflections Reunification Program' heeft een succespercentage van maar liefst 95

procent. Het programma werkt er uitsluitend met gezinnen die door de rechtbank verplicht werden doorverwezen. Dat moet ook wel, want beide partijen moeten eraan meewerken, al dan niet vrijwillig. Het komt erop neer dat het kind en de verstoten ouder enkele dagen worden samengebracht in een centrum. Daar worden ze begeleid op het tempo van het kind, zodat het kan loskomen van zijn gewone leefsituatie en voldoende kan ontspannen om de verstoten ouder te ontmoeten. Het kind mag kiezen wat het met die ouder zal doen. Naar de kermis gaan? Daar wordt dan voor gezorgd. Uiteraard onder therapeutische begeleiding. Tegelijk wordt ook de andere ouder aangepakt. Er wordt aan hem of haar uitgelegd hoe

de gevallen gewoon geseponeerd, terwijl het een strafbaar feit is. Door dat beleid wordt de omgangsregeling dikwijls niet gerespecteerd, wat niet zelden leidt tot ouderverstoting. Ten tweede zouden rechters bereid moeten zijn om dergelijke gezinnen verplicht door te sturen naar een centrum als het onze. Zonder stok achter de deur kan je doorgaans onmogelijk de medewerking van beide partijen afdwingen. De derde onontbeerlijke bouwsteen is de vorming van therapeuten, magistraten en sociale justitie-assistenten. Daarvoor zijn we al naar universiteiten en hogescholen gestapt. De gespecialiseerde therapeute dr. Kathleen M. Reay is hoofd van het project in Canada en al jaren werkzaam met de problematiek.

Zij zal trouwens op het symposium aanwezig zijn en een en ander uit de doeken doen. Ze zal in de dagen na het symposium ook workshops leiden. Nu wer-

In Vlaanderen komen er elk jaar 1.500 gevallen van ouderverstoting bij

het psychologisch mechanisme van ouderverstoting werkt. Hoe desastreuus de gevolgen kunnen zijn voor alle partijen en hoe eraan te remediëren. Die ouder moet bereid zijn therapie te volgen vooraleer hij of zij weer contact krijgt met het kind. Het doel is een situatie te creëren waarin het opnieuw op een normale manier met beide ouders een goed contact kan hebben. Zoals gezegd, is het slaagpercentage enorm. Maar de begeleiding moet gebeuren door mensen die weten waar ze mee bezig zijn en een opleiding hebben gevolgd. En die zijn er in ons land amper. Vandaar dat we binnenkort een symposium organiseren.

Wat moet er gebeuren om die aanpak in ons land te introduceren?

Het grote probleem is het seponeringsbeleid van onze parketten. Het niet naleven van de omgangsregeling wordt in 95 procent van

ken we nog tachtig procent aan remediëring en twintig procent aan preventie. Binnen vijf jaar willen we tot een 50/50-verhouding komen, om binnen tien jaar nog voor twintig procent aan remediëring en tachtig procent aan preventie te kunnen doen. En het is ook nodig. Een Canadees onderzoek wijst uit dat dertien procent van de echtscheidingsgevallen verglijden in ouderverstoting. Gezien de echtscheidingscijfers is dat enorm. Zelfs als je het Canadese percentage relativeert en terugbrengt tot zes procent, komen we voor Vlaanderen nog uit op een jaarlijkse toename met minstens 1.500 gezinnen die met ouderverstoting te maken krijgen. Gezien de maatschappelijke kost waarin dit op termijn resulteert en de menselijke ellende die het veroorzaakt, is het zeker tijd om daar op een gepaste manier iets aan te doen.

Tekst: Dominique Trachet

Meer informatie: www.huisvanhereniging.be.

Het symposium van Huis van Hereniging rond het thema 'Ouderverstoting' vindt plaats op 28 en 29 mei 2015 in het Federaal Parlement. Een van de gasten is de Canadese specialiste dr. Kathleen M. Reay, die de dagen na het symposium ook workshops zal leiden. Voor de financiering van dat symposium zoekt Huis van Hereniging overigens nog sponsors en donors. Informatie vind je op de website. Bankrekening BE43 7390 1200 8601 / BIC: KREDBEBB

EUROPESE BEVERS TROUWER DAN AMERIKAANSE

Koppeltjes van de Europese bever blijven hun hele leven trouw samen, zo blijkt uit een onderzoek aan de Karels-universiteit in Praag. Deze manier van voortplanten staat haaks op die van de Noord-Amerikaanse bever. Slechts 5% van alle diersoorten blijft samen voor het leven, maar zelfs zij rijden niet zelden een scheve schaats. Hoewel hij over het algemeen goed lijkt op zijn Europese neefje, is het paargedrag van de Noord-Amerikaanse bever opvallend anders. Onderzoekers ontdekten al in 2008 dat er in ongeveer 50% van de overzeese bevernesten jongen aanwezig zijn die niet verwant zijn aan de 'wettige vader'. Het verschil in gedrag kan mogelijk verklaard worden door de sociale gewoonten. Zo is de Amerikaanse bever minder agressief dan zijn Europese evenknie en leven de dieren in bepaalde gebieden veel dichter bij elkaar. Beide manieren hebben zo hun voordelen. Zo verkleint monogamie het risico op overdracht van parasieten. Vrouwtjes die er meerdere partners op nahouden, kunnen dan weer paren met gezondere mannetjes, waardoor het nageslacht beschikt over betere genen. Toch lijkt de hondstrouwe aanpak van de Europese bever goed te werken. Hoewel het knaagdier in Vlaanderen al uitstierf in 1848, dook het in 2000 opnieuw op. Ondertussen leeft er al enkele jaren een populatie in de buurt van Leuven en in de Grensmaas. Ook in de rest van Vlaanderen is de bever aan een opmars bezig. *Wil je al het natuurnieuws heet van de naald? Blijf dan op de hoogte via www.natuurbericht.be.*

Sinds 2000 is er opnieuw een beverpopulatie in België.